

ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ

Досліджено поняття політичної відповідальності, її соціально-політичну природу і зміст. Визначено місце політичної відповідальності у сфері здоров'язбереження в системі різновидів відповідальності. Наголошується на складності притягнення суб'єктів владно-управлінських відносин до політичної відповідальності у сфері здоров'язбереження.

Ключові слова: відповідальність, соціальна відповідальність, політична відповідальність, політика здоров'язбереження

Спивак М. В. Политическая ответственность в сфере здоровьесбережения

Исследовано понятие политической ответственности, ее социально-политическую природу и содержание. Определено место политической ответственности в сфере здоровьесбережения в системе разновидностей ответственности. Отмечается на сложности притягивания субъектов властно управленческих отношений к политической ответственности в сфере здоровьесбережения.

Ключевые слова: ответственность, социальная ответственность, политическая ответственность, политика здоровьесбережения

Spivak Maryna. Political responsibility is in the field of health maintenance

Investigational concept of political responsibility, its socio-political nature and maintenance. Certainly a place of political responsibility is in the field of health maintenance in the system of varieties of responsibility. It is marked on complication of attracting of subjects imperiously administrative attitudes toward political responsibility in the field of health maintenance.

Key words: responsibility, social responsibility, political responsibility, political of health maintenance.

Проблема політичної відповідальності час від часу постає в центрі суспільної уваги. На нинішньому етапі політичного процесу для українського соціуму особливо наочним є брак відповідальності державних органів та посадових осіб за випадки неналежного здійснення ними владних повноважень, вибір засобів політичної

діяльності та ухвалення і проведення в життя політичних рішень, наслідки реалізації яких не відповідають демократичному державному правлінню, негативно впливають на взаємодію між державою та громадянським суспільством, ще більше ускладнюють накопичені в соціумі проблеми, порушують права і свободи людини і громадянина, призводять до нестабільності, безладів у суспільстві, погрожують дієздатності самої держави. Усе це зумовлює необхідність поглибленого дослідження політичної відповідальності як чинника запобігання деструктивності влади, з'ясування особливостей, форм та засобів реалізації політичної відповідальності в сучасних умовах розвитку українського суспільства. Формування громадянського суспільства та сучасна політична ситуації в Україні, хибні кроки в реформі охорони здоров'я актуалізували проблему політичної відповідальності у сфері здоров'язбереження. За мету авторка ставить розкрити поняття та виокремити основні підходи до розуміння політичної відповідальності у сфері здоров'язбереження.

Окремі аспекти політичної відповідальності в Україні досліджували Л. Адашис, А. Антоненко, І. Бутирська, Н. Батанова, Л. Балущка, О. Волошук, Г. Дунаєва, Р. Жмудський, Л. Кормич, М. Логунова, В. Мельниченко, Х. Плецан, О. Проценко, О. Сахань, Ю. Стрілець, О. Ткач, В. Шконда.

Питання притягнення суб'єктів владно-управлінських відносин до політичної відповідальності у сфері здоров'язбереження не були поки-що об'єктом спеціальних політологічних досліджень. Однак, на сьогоднішній день у наявності достатня база для того, щоб зробити висновки про суспільні очікування громадян України від органів державної влади і їх відповідальності перед суспільством за реформу в галузі охорони здоров'я.

Незаперечним є практичне значення в опрацюванні політичної відповідальності, проте важливим є й теоретичний ракурс у її дослідженні, який сьогодні, щоправда, не надто вагомий. Кілька сучасних дослідників сфери політики розглядають категорію політичної відповідальності як різновид соціальної відповідальності. На їхню думку, політична відповідальність виявляється в діяльності, пов'язаній з державною владою, з діями заради досягнення суспільного блага. Така думка притаманна й першовідкривачеві поняття «політична відповідальність» у незалежній Україні М. Самуїліку¹. Його позицію

підтримують інші автори, зокрема С. Балан, І. Кресіна, А. Коваленко. На думку науковців «Об'єктом політичної відповідальності виступає політика в повному обсязі... Суб'єктами виступають її функціонально різні носії: органи державної влади, політичні партії та громадські організації, професійні політики, окремі громадяни. Всіх їх поєднує те, що саме ними виробляється та втілюється в життя реальна політика»². «Політична відповідальність за обсягом ширша, ніж конституційно-правова відповідальність і співвідноситься з останньою як родове і видове явище»³. «...політична відповідальність, хоча і є різновидом відповідальності соціальної, однак не має конкретних правових наслідків. Саме тому, вживаючи термін «політична відповідальність» щодо органів державної влади, ми маємо на увазі саме закріплену законодавством її форму, яка в кожній конкретній країні охоплюється поняттям «конституційно-правова відповідальність». Лише останній вид відповідальності накладає на службових осіб, і насамперед президента, обов'язок зазнати покарання в той момент, коли про нього стало відомо. Дані види відповідальності доповнюють одна одну в тих випадках, коли конституційно-правова відповідальність передбачає нормативне закріплення санкцій за порушення абстрактно побудованої норми. Тоді трактування абстрактної норми, хоча і має політичний характер, проте підкріплене авторитетом державного примусу»⁴.

Учені трактують політичну відповідальність як «самостійний вид відповідальності» і вважають «помилковим розглядати політичну відповідальність як позитивне чи негативне явище, оскільки вона є об'єктивною соціальною категорією, що виникла у зв'язку з появою держави, як апарату політичного управління. Проте політична відповідальність поряд з державною потребує і громадянського суспільства або добре поінформованого електорального корпусу. Суб'єкт політичної відповідальності перебуває у постійному зв'язку з громадянським суспільством, шляхом постійного співвідношення діяльності останнього з поширеною в суспільстві легітимною моделлю здійснення державної влади... Політична відповідальність визначається рівнем народної підтримки (легітимації) діяльності суб'єкта здійснення державної влади»⁵.

Політична відповідальність як складова системи соціальної відповідальності та її різновид є автономним видом відповідаль-

ності, позаяк поширюється на порівняно самостійну особливу сферу суспільних відносин — сферу політики, функціонує в ній, регулюючи політико-владні відносини. У цьому виявляється атрибутивність та інклюзивність політики, як можливість поєднуватися з суспільними явищами, відносинами та сферами, що перебувають поза межами політичного життя, та водночас проникати в них. Політична відповідальність у специфічній системі взаємозв'язків виконує організаційну функцію, задовольняючи інтереси суспільства та охоплюючи відповідне коло суб'єктів політики і об'єктів, залучених до здійснення цих функцій. У часовій тривимірності політична відповідальність має суб'єктивні передумови настання та існування, а водночас відповідні наслідки втілення й реалізації, їх суб'єктивно-об'єктивну оцінку⁶.

Політична відповідальність є формою проявом інституту конституційно правового та громадянського контролю, функціонування якого здійснюється на засадах прозорості та відкритої комунікації між органами державної влади, які представляють державу, та громадянами, які представляють громадянське суспільство. Інституціоналізація цих відносин здійснюється на засадах не тільки встановлених та законодавчо визначених норм і процедур державно-управлінської діяльності як такої, але й передбачає забезпечення політичної освіченості та поінформованості громадян (але не маніпулювання їхньою свідомістю), розвитку їх політичної культури, що в цілому зміцнює громадянську позицію⁷.

В. Кафарський наголошує на співвідношенні політичної і конституційно правової відповідальності у взаємозв'язку політичної, правової і морально етичної системи, виділяє проблеми взаємодії моралі, політики, права в діяльності суб'єктів конституційних правовідносин⁸.

У підтвердження того, що політична відповідальність — багатаспектне поняття, що виходить з соціальної політики. Доцільно навести позицію А. Колосок, яка зводиться до того, що узагальнюючи категорію «соціальна політика», науковець пропонує окремо виділяти поняття «соціально відповідальна політика», яку слід розуміти як систему заходів економічного, соціального, екологічного характеру, направлених на покращення рівня життя як окремого індивідуума, так і соціуму в цілому, що передбачає притягнення стейкхолдерів до відповідальності за невиконання ними зобов'язань⁹.

Для необхідних реформ Україна потребує політичної відповідальності і спільних зусиль усіх¹⁰. Адже за роки незалежності політична відповідальність майже не запрацювала. Існує позиція, що для політика може бути два види відповідальності: політична — за невиконання обіцянок, зміну позиції, та юридична — якщо політики та посадові особи здійснили правопорушення, кримінальний чи адміністративний злочин¹¹.

Водночас необхідно зазначити, що законодавець намагається уникнути вживання поняття «політична відповідальність» при створенні законів, які визначають діяльність учасників політичного процесу в згаданій сфері. Зокрема, Основи законодавства України про охорону здоров'я у Розділ І ХІІ «Відповідальність за порушення законодавства про охорону здоров'я» у ст. 80 визначають, що особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством¹². У положеннях Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 року № 2017-ІІІ зазначено, що посадові особи, винні у порушенні законодавства про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії, несуть відповідальність у порядку, передбаченому законодавством¹³. У Законі України «Про рекламу» від 03.07.1996 року № 270/96-ВР Законодавець у ст. 27 визначив, що особи, винні у порушенні законодавства про рекламу, несуть дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність відповідно до закону¹⁴. У Законі України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» у Розділі VI «Відповідальність за порушення санітарного законодавства» зазначено, що працівники підприємств, установ, організацій, дії яких призвели до порушення санітарного законодавства, невиконання постанов, розпоряджень, приписів, висновків посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби, підлягають дисциплінарній відповідальності згідно з законодавством.

Цивільно-правова відповідальність за порушення санітарного законодавства настає у разі коли підприємства, установи, організації, підприємці та громадяни, які порушили санітарне законодавство, що призвело до виникнення захворювань, отруєнь, радіаційних уражень, тривалої або тимчасової втрати працездатності, інвалідності

чи смерті людей, зобов'язані відшкодувати збитки громадянам, підприємствам, установам і організаціям, а також компенсувати додаткові витрати органів санітарно-епідеміологічної служби на проведення санітарних та протиепідемічних заходів і витрати лікувально-профілактичних закладів на подання медичної допомоги потерпілим.

У разі відмови від добровільної компенсації витрат або відшкодування збитків спір розглядається у судовому порядку.

Діяння проти здоров'я населення, вчинені внаслідок порушення санітарного законодавства, тягнуть за собою кримінальну відповідальність згідно з законом¹⁵.

Відповідно до положень Закону України «Про відходи» від 05.03.1998 року № 187/98-ВР особи, винні в порушенні законодавства про відходи, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільну чи кримінальну відповідальність¹⁶. Також, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 року № 1264-ХІІ визначає, що порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність¹⁷.

Така ситуація пояснюється тим, що законодавець не вважає поняття політичної відповідальності юридичним, тобто цей вид відповідальності не містить правопорушень. Законодавець дотримується думки, що політична відповідальність не підсудна органам правосуддя, позаяк судова система не може бути суб'єктом політики. Звідси сформована установка, що політична відповідальність є сферою політичних оцінок та мотивів, а не юридичних приписів. Відтак, притягнення до політичної відповідальності є виключно наслідком невиконання політичних обіцянок.

Аналізуючи положення Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 року № 3723-ХІІ в редакції від 26.04.2015 року, можна зробити висновок, що в основу державної служби закладені принципи: служіння народу України; демократизму і законності; гуманізму і соціальної справедливості; пріоритету прав людини і громадянина; професіоналізму, компетентності, ініціативності, чесності, відданості справі; персональної відповідальності за виконання службових обов'язків і дисципліни; дотримання прав та законних інтересів органів місцевого і регіонального самоврядування; дотримання прав підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян.

У статті 14 Закону визначено, що дисциплінарні стягнення застосовуються до державного службовця за невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків, перевищення своїх повноважень, порушення обмежень, пов'язаних з проходженням державної служби, а також за порушення правил професійної етики, інший вчинок, який порочить його як державного службовця або дискредитує державний орган, в якому він працює.

До службовців, крім дисциплінарних стягнень, передбачених чинним законодавством про працю України, можуть застосовуватися такі заходи дисциплінарного впливу: попередження про неповну службу відповідність; затримка до одного року у присвоєнні чергового рангу або у призначенні на вищу посаду¹⁸.

Отже, політична відповідальність є різновидом соціальної відповідальності, оскільки базується не на нормативно-правових актах, а на соціальних, моральних, політичних, ідеологічних правилах (догмах). Або, політична відповідальність це вид соціальної відповідальності який полягає у відповідності дій індивідів, соціальних та організаційних спільнот як суб'єктів політики суспільним вимогам щодо здійснення публічної влади. Основними такими вимогами є моральні і правові норми, відповідно до яких можна виокремити морально-політичну і політико-правову відповідальність¹⁹.

Розглядаючи дане питання слід зупинитися і на уведенні до наукового життєвого поняття інституту політичної відповідальності, що дає змогу аналізувати політичні відносини під кутом зору відповідальності їх суб'єктів. Враховуючи положення Конституції України (Розділи IV, V)²⁰, Закону України «Про кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 року № 794-VII де визначено, що Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, що здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує, координує та контролює діяльність цих органів, та відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України та основі завдань визначених в статті 2 Закону²¹, беручи до уваги Положення про Міністерство охорони здоров'я України від 25 березня 2015 року № 267 де визначено, що МОЗ є го-

ловним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, захисту населення від інфекційних хвороб, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та іншим соціально небезпечним захворюванням, забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження), забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів і медичних виробів, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також забезпечує формування державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення²² визначені суб'єкти є відповідальними за політику здоров'язбереження.

Однак, можна висловити і іншу позицію, що політичній відповідальності підлягають не всі суб'єкти органів виконавчої влади а лише у відповідності до п. 3 статті 6 Закону України «Про Кабінет Міністрів України». Положення статті визначають, що посади членів Кабінету Міністрів України належать до політичних посад, на які не поширюється трудове законодавство та законодавство про державну службу²³. Відтак політичній відповідальності у сфері здоров'язбереження підлягають лише ті суб'єкти, що займають політичні посади.

Враховуючи, що дане питання має дискусійний характер і фрагментарно висвітлене переважно в публікаціях наукового характеру чи пресі обидві позиції заслуговують на існування та авторські зауваження.

На даному етапі дослідження доречно визначити політичну відповідальність у сфері здоров'язбереження як відповідальність, яка виникає у процесі діяльності різних суб'єктів у зв'язку з організацією та реалізацією державної влади в галузі охорони здоров'я населення, а також при розробці та проведенні в життя політики, яка відображає прогресивні напрями та мету розвитку суспільства.

Розв'язання проблеми політичної відповідальності у сфері здоров'язбереження багато в чому пов'язане з таким впливовими соціальними групами як політична та державно-управлінська еліти. Моральна відповідальність має важливе значення у контексті політичної відповідальності, оскільки забезпечує відповідність суб'єктів політики прийнятим у суспільстві уявленням про добро та зло, справедливість

та несправедливість. Проведення в Україні адміністративної реформи, включаючи вдосконалення системи охорони здоров'я і виконання Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2025 рр., не дасть бажаного позитивного результату, якщо не будуть запроваджені нові підходи до правового регулювання етичної поведінки державних службовців.

Подальші дослідження повинні бути направлені на вироблення механізму притягнення до політичної відповідальності суб'єктів за неналежну політику та незаконні рішення у сфері здоров'язбереження.

1. *Самуйлік М.М.* Політична відповідальність: специфіка, структура, функціонування : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. політичних наук : 23.00.02 / М.М. Самуйлік ; Одеський держ. ун-т ім. І.І. Мечникова. — О., 1997. — 24 с. 2. *Кресіна І.О.* Інститут імпичменту: Порівняльний політико-правовий аналіз / Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балан С.В. — К. : Вид. «Юридична думка», 2004. — С. 72–73. 3. *Там само* — С. 74. 4. *Там само*. — С. 79 5. *Кресіна І. О.* Політична відповідальність: суть, ознаки, особливості / І. О. Кресіна, С. В. Балан ; Національна Академія Наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К. : Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2009. — С. 52–53. 6. *Балуцька Л.* Сутність політичної відповідальності: часова тривимірність та суб'єктно-об'єктні особливості, Л. Балуцька // ВІСНИК ЛЬВІВ. УН-ТУ Серія філос. — 2011. — Вип. 14. — С. 172. 7. *Політична* відповідальність державно-управлінської еліти як чинник підвищення ефективності державного управління : наук.-метод. розробка / авт. кол. : Е. А. Афонін, О. Л. Валевський, В. В. Голубь та ін. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова. — К. : НАДУ, 2011. — С. 11–12. 8. *Кафарський В.І.* Політична і конституційно-правова відповідальність суб'єктів державно-політичних відносин / В.І. Кафарський // Держава і право. — 2010. — № 48. — С. 124–131. 9. *Колосок А. М.* Формування соціально відповідальної політики у Волинській області / А. М. Колосок // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — № 9. — С. 319–324. 10. *Шрамко Ю.* Для необхідних реформ Україна потребує політичної відповідальності і спільних зусиль усіх [Електронний ресурс] / Ю. Шрамко. — Режим доступу : <http://www.unn.com.ua/uk/news/1450848-dlya-reform-v-ukrayini-potribni-politichna-vidpovidalnist-i-spilni-zusillya-d-gribauskaite>; Для проведення реформ в Україні має бути політична відповідальність — Грібаускайте. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ukr.segodaya.ua/politics/pnews/dlya-provedeniya-reform-v-ukraine-dolzha-byt-politicheskaya-otvetstvennost-gribauskaite-601694.html> 11. *Експерт:* За 20 років політична відповідальність спрацювала лише двічі [Електронний ресурс]. — 25 липня 2013. «Українська правда». — Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2013/07/25/6994880/> 12. *Основи законодавства України про охорону здоров'я* : Закон від 19.11.1992 № 2801-ХІІ [Електронний ресурс] // Верховна Рада України ; Редакція від 15.07.2015,

підстава 1697–18. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

13. *Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії*: Закон від 05.10.2000 № 2017-III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України; Редакція від 07.04.2012, підстава 4523–17. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>

14. *Про рекламу*: Закон від 03.07.1996 № 270/96-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України; Редакція від 05.08.2015, підстава 422–19. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

15. *Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення*: Закон від 24.02.1994 № 4004-XII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України; Редакція від 01.01.2015, підстава 77–19. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>

16. *Про відходи*: Закон від 05.03.1998 № 187/98-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України; Редакція від 28.06.2015, підстава 222–19. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>

17. *Про охорону навколишнього природного середовища*: Закон від 25.06.1991 № 1264-XII [Електронний ресурс] // Верховна Рада УРСР. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1586/D0>

18. *Про державну службу*: Закон від 16.12.1993 № 3723 [Електронний ресурс]; Верховна Рада України; Редакція від 26.04.2015, підстава 1700-18. XII. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>

19. *Малкіна Г.М.* Інститути політичної відповідальності як елементи системи стримувань і противаг. [Електронний ресурс] / Малкіна Г.М. — Режим доступу: http://applicants.univ.kiev.ua/filosofija_politologija/articles/The_institutes_of_the_political_responsibility_as_an_element_of_checks_and_balances_system_16959.pdf

20. *Конституція України*: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України; Тлумачення від 15.05.2014, підстава v005p710-14. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-vr

21. *Про Кабінет Міністрів України*: Закон від 27.02.2014 № 794-VII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України; Редакція від 26.04.2015, підстава 1700-18. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

22. *Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України*: Постанова, Положення від 25.03.2015 № 267 [Електронний ресурс]; Кабінет Міністрів України; Редакція від 25.08.2015, підстава 575-2015-п. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF>

23. *Малкіна Г.М.* Цит. праця.

Spivak Maryna. Political responsibility is in the field of health maintenance

Question of attracting of subjects imperiously administrative attitudes toward political responsibility in the field of health maintenance were not the object of the special political science researches. However, for today in a presence sufficient base in an order to draw conclusion about public expectations of citizens of Ukraine from public and their responsibility authorities before society for reform in industry of health protection.

Social value of health, responsibility of personality for an own health before sociumom and sociuma before a man is stopped up in basis of forming of competence of health maintenance.

A few modern researchers of sphere of policy examine the category of political responsibility as variety of social responsibility. In their opinion, political responsibility appears in activity, related to state power, with actions for the sake of achievement of public benefit.

A subject of political responsibility is in permanent connection with civil society, by permanent correlation of activity of the last with a widespread in society legitimate model realization of state power.

On this stage of research appropriately to define political responsibility in the field of health maintenance as responsibility which arises up in the process of activity of different subjects in connection with organization and realization of state power in industry of health protection population, and also at development and leadthrough in life of policy which represents progressive directions and purpose to development of society.

The decision of problem of political responsibility in the field of health maintenance is in a great deal related to such influential task forces as political and state administrative elites. Moral responsibility has an important value in the context of political responsibility, as it provides accordance of subjects of policy the pictures accepted in society of good and evil, justice and injustice.

An author marks that a leadthrough in Ukraine of administrative reform, including perfection of the system of health protection implementation of National strategy of construction of the new system of health protection in Ukraine on a term 2015–2025, will not give the desired positive result, if the new going will not be incalculated near the legal adjusting of ethics conduct of civil servants.

Key words: responsibility, social responsibility, political responsibility, political of health maintenance.

УДК 321.01

Ю. В. ЛИСЕНКО

ПЛЮРАЛІЗМ ТЕОРЕТИЧНИХ ВИМІРІВ СУТНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглядаються основні підходи до трактування змісту та сутності соціальної політики. Автор звертає особливу увагу на гуманістичний підхід у трактуванні сутності соціальної політики.

Ключові слова: соціальна політика, соціальна держава, людський вимір соціальної політики, демократизація, гуманізація політики.

© ЛИСЕНКО Юлія Віталіївна — кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і соціології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»